

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Федеральное государственное автономное учреждение
высшего профессионального образования
"Казанский (Приволжский) федеральный университет"
Отделение татарской филологии и культуры имени Габдуллы Тукая

УТВЕРЖДАЮ

Проректор
по образовательной деятельности КФУ
Проф. Таюрский Д.А.

"__" _____ 20__ г.

Программа дисциплины

История татарской литературной критики БЗ+.ДВ.1

Направление подготовки: 050100.62 - Педагогическое образование

Профиль подготовки: Родной (татарский) язык и литература

Квалификация выпускника: бакалавр

Форма обучения: заочное

Язык обучения: русский

Автор(ы):

Гилязов Т.Ш.

Рецензент(ы):

Закирзянов А.М.

СОГЛАСОВАНО:

Заведующий(ая) кафедрой: Закирзянов А. М.

Протокол заседания кафедры No ____ от "____" _____ 201__ г

Учебно-методическая комиссия Института филологии и межкультурной коммуникации
(отделение татарской филологии и культуры имени Габдуллы Тукая):

Протокол заседания УМК No ____ от "____" _____ 201__ г

Регистрационный No

Казань
2016

Содержание

1. Цели освоения дисциплины
2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы
3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля
4. Структура и содержание дисциплины/ модуля
5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения
6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов
7. Литература
8. Интернет-ресурсы
9. Материально-техническое обеспечение дисциплины/модуля согласно утвержденному учебному плану

Программу дисциплины разработал(а)(и) доцент, к.н. (доцент) Гилазов Т.Ш. кафедра татарской литературы отделение татарской филологии и культуры им.Г.Тукая ,
Tagir.Gilazov@kpfu.ru

1. Цели освоения дисциплины

Целями освоения дисциплины "История татарской литературной критики" являются ознакомление этапами и закономерностями развития татарской литературной критики и ее жанровой системой; методами и принципами оценки литературного произведения, а также теорией и научной основой критики как филологической дисциплины; научиться применять полученные знания в процессе теоретической и практической деятельности с художественным текстом.

2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы высшего профессионального образования

Данная учебная дисциплина включена в раздел " БЗ+.ДВ.1 Профессиональный" основной образовательной программы 050100.62 Педагогическое образование и относится к дисциплинам по выбору. Осваивается на 3 курсе, 6 семестр.

Дисциплина "История татарской литературной критики" относится к разделу "Б.3. Профессиональный цикл: Вариативная часть ФГОС-3 по направлению подготовки ВПО 050100.62 Педагогическое образование.

Для изучения дисциплины необходимы компетенции, сформированные у обучающихся в результате обучения в средней общеобразовательной школе и в результате освоения дисциплин ООП подготовки бакалавра "Введение в литературоведение", "Татарская литература до XIX века", "Татарская литература XIX века", "Татарская литература начала XX века".

Данная учебная дисциплина входит в систему профессиональных курсов; в совокупность дисциплин гуманитарного цикла, изучающих человека в разных аспектах; в набор дисциплин профессионального цикла, ориентированных на синхронное и диахронное изучение истории татарской критики. Она предваряет циклы дисциплины профилизации по направлению "Педагогическое образование", учебную практику и производственную практику по этому профилю.

3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля

В результате освоения дисциплины формируются следующие компетенции:

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОК-1 (общекультурные компетенции)	владение культурой мышления; способность к восприятию, анализу, обобщению информации, постановке цели и выбору путей ее достижения.
ок-6	стремление к саморазвитию, повышению квалификации и мастерства
ПК-1 (профессиональные компетенции)	способность демонстрировать знание основных положений и концепций в области теории и истории литературы, теории коммуникации, филологического анализа и интерпретации текста, представление об истории, современном состоянии и перспективах развития филологии
ПК-5 (профессиональные компетенции)	способность применять полученные знания в области теории и истории литературы, теории коммуникации, филологического анализа и интерпретации текста в собственной научно-исследовательской деятельности

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ПК-9 (профессиональные компетенции)	способность к проведению учебных занятий и внеклассной работы по языку и литературе в общеобразовательных учреждениях и образовательных учреждениях среднего профессионального образования;

В результате освоения дисциплины студент:

1. должен знать:

Основные положения и концепции татарской литературной критики, ее истоки, закономерности и тенденции ее развития, теоретические данные о предмете, специфике, о жанрах критики.

2. должен уметь:

Применять полученные знания при оценке и анализе идейно-эстетической и художественной ценности литературного произведения.

3. должен владеть:

Основными методами и приемами оценки и анализа литературного процесса.

В результате освоения дисциплины обучающийся должен:

Знать:

- основные положения и концепции татарской литературной критики,
- принципы и приемы оценки литературного творчества с эстетической, социальной, нравственно-этической и других точек зрения,
- основную литературоведческую терминологию, касающуюся природы художественной литературы и литературного процесса.

Уметь:

- истолковать и оценить произведения литературы с точки зрения художественности и задач современности (в т.ч. насущных проблем общественной и духовной жизни),
- проводить сопоставительный анализ художественных текстов с учетом жанровых традиций, различных направлений литературной критики, а также лингвистический анализ текстов с учетом их стилистической принадлежности,
- пользоваться научной, учебно-методической, справочной литературой.

Владеть:

- навыками и методиками научного анализа текста,
- основными литературоведческими и лингвистическими терминами,
- навыками самостоятельной практической деятельности в различных областях литературоведения

4. Структура и содержание дисциплины/ модуля

Общая трудоемкость дисциплины составляет 3 зачетных(ые) единиц(ы) 108 часа(ов).

Форма промежуточного контроля дисциплины экзамен в 6 семестре.

Суммарно по дисциплине можно получить 100 баллов, из них текущая работа оценивается в 50 баллов, итоговая форма контроля - в 50 баллов. Минимальное количество для допуска к зачету 28 баллов.

- 86 баллов и более - "отлично" (отл.);
 71-85 баллов - "хорошо" (хор.);
 55-70 баллов - "удовлетворительно" (удов.);
 54 балла и менее - "неудовлетворительно" (неуд.).

4.1 Структура и содержание аудиторной работы по дисциплине/ модулю

Тематический план дисциплины/модуля

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
1.	Тема 1. Татарская литературная критика как наука. Этапы формирования татарской литературной критики. Литературная критика начала XX века.	6	1	2	2	0	контрольная работа
2.	Тема 2. Литературная критика в 1920-1950-е годы	6	2	0	2	0	творческое задание
3.	Тема 3. Литературная критика в 1960-2000 годы	6	3	0	2	0	эссе
	Тема . Итоговая форма контроля	6		0	0	0	экзамен
	Итого			2	6	0	

4.2 Содержание дисциплины

Тема 1. Татарская литературная критика как наука. Этапы формирования татарской литературной критики. Литературная критика начала XX века.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Тема: Татар әдәби тәнкыйте фән буларак: аның педметы һәм бурычлары. Әдәби тәнкыйтьнең фәнни Әдәбият гыйлеменең бер тармагы буларак әдәби тәнкыйть. Аның үзенчәлеге, максат-бурычлары, әдәби һәм ижтимагый вазыйфасы. Әдәби тәнкыйтьнең башка фәннәр белән бәйләнеше. Аның өйрәнелү тарихы. Тема: Әдәби тәнкыйть тарихын чорларга бүлү мәсьәләсе. Аның принциплары, һәр баскычның хронологик чикләре һәм төп сыйфатлары.

практическое занятие (2 часа(ов)):

1. Фән буларак әдәби тәнкыйть, аның асылы, предметы, эчтәлеге. Әдәби тәнкыйтьнең бурычлары, максатлары. 2. Әдәби тәнкыйтьнең әдәбият теориясе һәм әдәбият тарихы һәм башка фәннәр белән бәйләнеше 3. ?Әдәби тәнкыйть тарихы? төшенчәсе. Татар әдәби тәнкыйте тарихының чорларга бүленеше мәсьәләсе. 4. Әдәби ? тәнкыйди фикер үткән юлны өйрәнү тарихы.

Тема 2. Литературная критика в 1920-1950-е годы

практическое занятие (2 часа(ов)):

Тема. 1920-1930 елларның I яртысында әдәби тәнкыйть 1. 1920 елларда илдә кискен ижтимагый-рухи һәм әдәби-мәдәни үзгәрешләр. 2. Чор әдәбият белемендә һәм әдәби тәнкыйтендә күзәтелгән гыйльми юнәлешләр: психологик, социологик, культура-тарих, формаль һ.б. 3. Гыйльми-тәнкыйди фикердә яңа совет әдәбиятының чынбарлык, жәмгыять белән бәйләнеше, әдәбиятта сыйнфыйлык һәм партиялелек принциплары, ижәт методы һәм әдәби герой, әдәби мираска мөнәсәбәт мәсьәләләренә куелышы. 4. Партияле татар әдәби тәнкыйте формалашу: аның сыйфатлары.

Тема 3. Литературная критика в 1960-2000 годы

практическое занятие (2 часа(ов)):

Тема Тоталитаризмнан соңгы татар әдәби тәнкыйте (1950 елларның икенче яртысы ? 1980 елларның беренче яртысы). 1. 1950 елларның икенче яртысы ? 1960 еллардагы ижтимагый-әдәби атмосфера. 2. КПСС ҮК ның ?Әдәби тәнкыйте турында? (1972) карары: уңай һәм тискәре йогынтысы 3. Чор әдәби тәнкыйтендә сыйфади үзгәрешләр. 4. Вакытлы матбугат битләрендә әдәби бәхәсләр һәм дискуссияләр: уңай герой һәм әдәбиятта заманчалык. Тема: Татар әдәби тәнкыйтендә профессиональ һәм язучылар тәнкыйте 1. Ф.Миңнуллин ? профессиональ тәнкыйтьче. 2. Ф.Миңнуллин әдәби-тәнкыйди эшчәнлегендә татар прозасының үсеш перспективасы. 3. Тәнкыйтьче хезмәтләрендә әдәбиятта заманчалык, заман герое, тип һәм типиклык проблемалары. 4. М.Мәндиев әдәби-тәнкыйди эшчәнлегендә ?язучылар тәнкыйте?нең сыйфатлары. 5. М.Мәндиев тәнкыйтендә язучылык һөнәре, ижәт иреге, автор-әсәр-укучы мөнәсәбәтләре мәсьәләләре. 6. М.Мәндиевның әдәби мирасы, татар әдәбияты тарихын яңа исемнәр һәм фактлар белән баету юнәлешендә эшчәнлеге. Тема. Хәзерге татар әдәби тәнкыйте 1. XX ? XXI гасыр чикләрендә социокультурологик ситуация: Советлар Берлегендә инкыйлаби кузгалыш, аның таркалуы, социаль-икътисадый күчеш, идеологиядә үзгәреш һәм мәдәният торышы. 2. Татар әдәби тәнкыйтендә ?торгынлык? чоры һәм аның сәбәпләре. Ф.Миңнуллин, Р.Мостафин бәя-һөкемнәре. 3. ?Күчеш чоры? тәнкыйте: аның сыйфатлары. 4. XXI гасыр башы татар әдәби тәнкыйтендә яңа чор әдәби процессын, шул исәптән аерым әсәрләргә аңлау-бәяләүнең үлчәмнәрен, фәнни нигезләрен ачкан эстетик концепцияләрчагылышы. .

4.3 Структура и содержание самостоятельной работы дисциплины (модуля)

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
1.	Тема 1. Татарская литературная критика как наука. Этапы формирования татарской литературной критики. Литературная критика начала XX века.	6	1	подготовка к контрольной работе	27	контрольная работа
2.	Тема 2. Литературная критика в 1920-1950-е годы	6	2	подготовка к творческому экзамену	27	творческое задание
3.	Тема 3. Литературная критика в 1960-2000 годы	6	3	подготовка к эссе	37	эссе
	Итого				91	

5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения

Рекомендуемые образовательные технологии: лекции, практические занятия, контрольные работы, коллоквиумы, самостоятельные работы, научно-исследовательские работы, творческие работы, курсовые работы.

При проведении занятий используются активные и интерактивные формы занятий (компьютерные симуляции, деловые и ролевые игры, проектные методики, мозговой штурм, разбор конкретных ситуаций) в сочетании с внеаудиторной работой.

В рамках учебного курса предусматриваются встречи с ведущими учеными литературоведами по истории татарской литературы начала XX века, посещение литературных музеев г.Казани и РТ, отдела редких книг и рукописей научной библиотеки КФУ им. Н.Лобачевского и архивов РТ.

6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов

Тема 1. Татарская литературная критика как наука. Этапы формирования татарской литературной критики. Литературная критика начала XX века.

контрольная работа , примерные вопросы:

1. Гыйльми-тәнкыйди фикердә тәнкыйтьнең ататмасы һәм аның килеп чыгышы мәсьәләсе. 2. Ф.Әмирханның ?Печән базары, яки Яңа Кисекбаш?, Г.Гобәйдуллин? ?С.Рәмиев шигырьләре тугрысында?язмаларына бәя. II вариант 1. Әдәби тәнкыйтьнең предметы, үзбилгеләнү хокукы мәсьәләсе. Әдәби тәнкыйть билгеләмәләре. 2. Г. Ибраһимовның ?Яңа әсәрләр, яңа имзалар вә яшь куәтләр? әдәби күзәтүенә бәя. Ж.Вәлидинең ?Габдулла Тукаев? некролог-мәкаләсендә Шагыйрьгә бирелгән бәя. III вариант 1. Р.Фәхретдин гыйльми-тәнкыйди эшчәнлегендә тәнкыйтьнең теоретик проблемалары (термин, әдәби тәнкыйть шартлары, төрләрә н.б.). 2. Г. Кәрамның ?Габдулла Тукаев? мәкаләсендә шагыйрь ижаты һәм шөхәсе турында авторның бәя-һөкемнәре Х. Искәндәрвәнең ?Тигезсезләр?дә Рөкыя? мәкаләсендә әдәби әсәрдә тормыш дәрәҗәсә, типиклык мәсьәләләре. IV вариант 1. Г.Ибраһимов гыйльми эшчәнлегендә тәнкыйтьнең нәзари (теоретик) мәсьәләләре (термин, әдәби тәнкыйть шартлары, төрләрә н.б.).. 2. Г.Тукай ?Галиәсгар Камал әфәнденең 10 еллык юбилейсы?, Ф. Сәйфи-Казанлының ?Ялтыравыклы ялган? бәхәслә мәкаләсендә әдәби әсәрдә тормышчанлык, матурлык һәм сәнгатьчә уйланмалылык мәсьәләләре.

Тема 2. Литературная критика в 1920-1950-е годы

творческое задание , примерные вопросы:

Г Коләхмәтовның ?Яшь гомер? идея-эстетик үзенчәлекләренә нисбәтләре рецензентлар карашларының чагыштырмача характеристикасы .

Тема 3. Литературная критика в 1960-2000 годы

эссе , примерные темы:

1. Хәзерге интернет-ресурслар шартларында татар әдәби тәнкыйтенең киләчәге. 2. Сәнгать һәм нәфис әдәбият әдәби тәнкыйть белән янәшә атлый. 3. Татар тәнкыйтендә әдәби юнәлешләр һәм әдәби агымнар: мифмы әллә реальлекме.

Тема . Итоговая форма контроля

Примерные вопросы к экзамену:

I. Тематика контрольных работ (контроль эш темалары)

I. Промежуточная аттестация (агымдагы контроль эш сораулары)

A)

I вариант

1. Тәнкыйди фикер үткән юлның өйрәнелү тарихы.

2. Г. Гобәйдуллинның "Сәгыйть Рәмиев шигырьләре тугрысында" дигән мәкаләсендә шагыйрь лирикасына бирелгән бәя.

II вариант

1. Әдәби тәнкыйтьнең предметы, үзбилгеләнү хокукы мәсьәләсе.

2. Г. Исхакыйның "Татар матбугаты." "Низамлы мәдрәсә" рецензиясендә реалистик тәнкыйть билгеләре.

III вариант

1. XX гасыр башында әдәби тәнкыйтьнең фән буларак формалашуы.
2. Г. Кәрамның "Габдулла Тукаев" мәкаләсендә шагыйрь ижаты һәм шәхесе турында авторның бәя-хөкемнәре.

IV вариант

1. Әдәби тәнкыйтьнең шартлары, аңа куелган таләпләр.
2. Ф. Сәйфи-Казанлының "Ялтыравыклы ялган" бәхәсле мәкаләсендә әдәби әсәрдә тормышчанлык, матурлык һәм сәнгатьчә уйланмалылык мәсьәләләре.

V вариант

1. Урта гасыр һәм XIX йөздә тәнкыйди фикер, аның яшәү формалары.
2. Г. Ибраһимовның "Яңа әсәрләр, яңа имзалар вә яшь куәтләр" әдәби күзәтүенә бәя.

VI вариант

1. Әдәби тәнкыйтьнең төрләре.
2. Х. Искәндәрәвнәң "Тигезсезләр"дә Рөкыя" мәкаләсендә әдәби әсәрдә тормыш дәрәслеге, типиклык мәсьәләләре.

VII вариант

1. XX гасыр башы татар әдәби тәнкыйтендә милли әдәбиятның үсеш юнәлеше мәсьәләсе.
2. Ф. Әмирханның "Яшь гомер" рецензиясендә тәнкыйтьченең әсәренә бәяләү алымнары.

VIII вариант

1. Әдәби тәнкыйтьнең аналитик жанрлар системасы.
2. Г. Тукайның "Милләткә файда урынына зарар", "Яңа әсәрләр (Хәмитнең хәяты)" язмаларында әдипләр ижатын бәяләү алымнары.

Б) I вариант

1. Әдәби тәнкыйть тарихын чорларга бүлү мәсьәләсе.
2. Ф. Әмирханның Г. Исхакый әсәрләренә язылган рецензияләре.

II вариант

1. Урта гасыр һәм XX йөздә тәнкыйди фикер.
2. Ф. Әмирхан истәлек-хатирәләрендә Тукай ("Тукай тугрысында искә төшкәннәр", "Тукай вә хатын-кыз", "Тукай үлем алдыннан" һ.б.).

III вариант

1. XX гасыр башында әдәби тәнкыйть. Аның үзбилгеләнү хокукы өчен көрәше (Г. Тукай, Г. Сәгъди, С. Рәмиев, Н. Гасрый, Ж. Насип һ.б.).
2. Г. Тукай тәнкыйди эшчәнлегендә әдәби-публицистик жанрлар ("Былырның хисабы", "Акыллы башлар" һ.б.).

IV вариант

1. М. Укмасый, Ж. Насып мәкаләләрендә әдәби тәнкыйть шартлары һәм тәнкыйтьчегә куелган таләпләр.
2. Г. Исхакый тәнкыйди эшчәнлегендә фельетон (рецензия) жанры.

V вариант

1. Әдәби тәнкыйтьтә матур әдәбиятның үсеш юнәлеше (ориентациясе) мәсьәләсе.
2. Ф. Әмирханның "Әдәбият кичәсе", "Әдәбиятка гаид", "Мәктәпләребездә татар әдәбияты" мәкаләләре.

VI вариант

1. Татар әдәби тәнкыйтендә матур әдәбиятның халыкчанлыгы һәм миллилеге проблемасы.
2. Г. Тукайның әдәби тәнкыйди эшчәнлегендә аналитик жанрлар (рецензия, мәкалә, әдәби күзәтү, хатлар һ.б.).

VII вариант

1. Әдәби тәнкыйть фәне. Аның предметы, бурычлары, башка фәннәр белән бәйләнеше.
2. Г. Ибраһимовның "Вақытсыз һәлак булды", "Галиябану хакында бер-ике сүз" язмалары.

VIII вариант

1. Татар тәнкыйте туу һәм аны формалаштыруда көч куйган тәнкыйтьчеләр.
2. Г. Ибраһимовның "Татар матбугаты", Зур романнар", "Хәят" мәкалә, рецензияләре.

B) I вариант

1. Ж. Вәлиди әдәби-тәнкыйди һәм гыйльми эшчәнлегендә Тукай.
2. XXI гасыр башында күргән дөнья күргән гыйльми монографик хезмәтләрдә (Р. Ганиева, Х. Миңнегулов, Т. Галиуллин, Ә. Сәхәпов, Ә. Закиржанов һ.б.) XX гасыр башы әдәбияты һәм әдәби тәнкыйть мәсьәләләре.

II вариант

1. Гыйльми-тәнкыйди фикердә (XX гасыр башы) сүз сәнгатенең халыкчанлыгы һәм миллигә мәсьәләсе.
2. Г. Гобәйдуллинның тәнкыйди мәкаләләре һәм рецензияләрендә әдәби әсәргә бәяләү алымнары, бизмәннәре.

III вариант

1. Г. Исхакыйның әдәби тәнкыйди, гыйльми эшчәнлегендә реалистик тәнкыйть сыйфатлары.
2. Г. Батталның әдәби- гыйльми, тәнкыйди эшчәнлегә.

IV вариант

1. 1910 елларда һөнәри тәнкыйть һәм аның үсеше.
2. М. Мәһдиевның рухи мирасында әдәбият белемә, әдәби тәнкыйть мәсьәләләре.

V вариант

1. Г. Ибраһимовның 1910 еллардагы тәнкыйди эшчәнлегә, аның эстетик концепциясә.
2. Риззәтдин Фәхрәтдин - тәнкыйтьчә һәм әдәбият галимә.

VI вариант

1. Ф. Әмирхан - һөнәри тәнкыйтькә нигез салучыларның берсе.
2. Д. Заһидуллина гыйльми тикшеренүләрендә XX гасыр башы әдәбияты һәм әдәби тәнкыйть мәсьәләләре.

VII вариант

1. Г. Кәрам, Г. Рәхим, С. Рәмиев мәкалә һәм рецензияләрендә күтәрелгән мәсьәләләр.
2. XX гасыр башы әдәби-тәнкыйди, гыйльми-фәлсәфи фикерендә шигырь һәм шигырь техникасы мәсьәләләре.

II. Итоговая аттестация (йомгаклау характерындагы тикшерү контроль эшләре)

I вариант

1. Әдәби тәнкыйть фәне. Аның предметы, максат бурычлары.
2. Г. Исхакыйның әдәби тәнкыйди эшчәнлегә, тәнкыйтьчәнең әдәби әсәргә бәяләү принципнары, алымнары.

II вариант

1. Әдәби тәнкыйть тарихын чорларга бүлү мәсьәләсе. К. Насырйының гыйльми эшчәнлегендә әдәби тәнкыйтьнең тәүгә адымнары.
2. Г. Тукайның әдәби тәнкыйди эшчәнлегә, жанрлар төрлелегә.

III вариант

1. Әдәби тәнкыйть шартлары, тәнкыйтьчәгә куелган таләпләр.
2. Ф. Әмирханның әдәби-тәнкыйди эшчәнлегә, реалистик тәнкыйть үзенчәлекләре.

IV

1. XX гасыр башы әдәби тәнкыйте, анда күтәрелгән мәсьәләләр һәм аларның хәл ителешә.
2. Ж. Вәлиди - профессиональ тәнкыйтьчә, тәнкыйди ижатының төп сыйфатлары.

II. Творческие работы (Ижади эшләр)

A) Г. Ибраһимовның "Татар шагыйрьләре" хезмәтендә С. Рәмиев, Дәрдемәнд, Г. Тукай поэзияләренәң яктыртылышы.

1) Хезмәттә теоретик карашларның чагылышы

- а) "Татар шагыйрьләре" китабының язылу һәм өйрәнелү тарихы.
- б) Шагыйрь һәм шигырь мәсьәләсе.
- в) Назыйм һәм нәзым мәсьәләсе.
- г) Авторның шагыйрьлек сыйфатлары турындагы карашлары.
- д) Шигырьдә ижтимагый, әхлакий, фәлсәфи мәсьәләләренә сәнгатьчә гәүдәләнеш проблемасы.
- е) Шигърияттә лирик "мин" һәм мохит мөнәсәбәте.
- 2) Г. Ибраһимовның С. Рәмиев лирикасы хакында бәя-хөкемнәре. Шагыйрь поэзиясенә төп сыйфатлары.
- 3) Авторның Дәрдемәнд (Закир Рәмиев) шигъриятте турында карашлары.
- 4) Г. Ибраһимовның Г. Тукай поэзиясе турында бәя-хөкемнәре:
- а) шагыйрь поэзиясенә тел-өслүбәндәге үзгәрешләргә нисбәтле үсеш баскычлары;
- б) фикри-мәгънәви идея эчтәлегендәге үзгәрешкә мөнәсәбәтле аерып чыгарылган чорлар;
- в) шагыйрь ижатының милли характеры;
- г) Г. Тукай шигъриятенә халыкчанлыгы;
- д) шагыйрь поэзиясендә мотивлар төрлелеге;
- е) Тукайның шагыйрьлек абруе, даны, шөһрәте турында Г. Ибраһимов;
- ж) шагыйрьнең тәржемәләре турында бәя-хөкемнәре;
- з) Г. Тукай шагыйрьме, түгелме?
- Б) Г. Тукай шигъриятенә идея-эстетик үзенчәлекләренә, төп сыйфатларына нисбәтле Г. Ибраһимов һәм Ж. Вәлиди карашларының чагыштырма таблицасы.
- 1) Г. Тукай шигъриятенә идея-эстетик үзенчәлекләре, төп сыйфатлары
- 2) Г. Ибраһимов бәяләү-үлчәүләре һәм карашлары
- 3) Ж. Вәлиди бәяләү-үлчәүләре һәм карашлары
- III. Тематика научных докладов (Фәнни доклад темалары)
1. Г. Тукайның әдәби тәнкийтә эшчәнлегендә фельетоннар.
2. Г. Тукайда тәнкийткә каршы тәнкийт.
3. Г. Тукайның тәнкийт эшчәнлегендә информатив жанрлар.
4. Ф. Әмирханның тәнкийт эшчәнлегендә рецензияләр.
5. Ф. Әмирханның тәнкийт эшчәнлегендә Г. Исхакый әсәрләрен бәяләгән рецензияләр.
6. Ф. Әмирханның тәнкийт эшчәнлегендә Г. Тукай шигърият.
7. Г. Тукай ижатында М. Гафури.
8. Ф. Әмирханның публицистик мөкаләләрендә Г. Тукай.
9. Ф. Әмирханның ижатында сәнгать тәнкийте.
10. Ф. Әмирхан тәнкийтендә мөкаләләр.
11. Ф. Әмирхан әдәбият тарихы, әдәбиятны мөктәптә укыту турында.
12. Г. Исхакыйның тәнкийди эшчәнлегендә рецензияләр.
13. Г. Исхакыйның тәнкийди һәм гыйльми эшчәнлегендә әдәбият мәсьәләләре.
14. Г. Исхакый ижаты турында Ж. Вәлиди ("Гаяз әфәнде" мөкаләсе).
15. Г. Ибраһимовның тәнкийди эшчәнлегендә еллык хисаплар.
16. Г. Ибраһимовның ижатында С. Рәмиев лирикасы.
17. Г. Ибраһимовның ижатында Дәрдемәнд.
18. Г. Ибраһимовның "Татар шагыйрьләре"ндә Г. Тукай ижаты.
19. Г. Ибраһимовның "Әдәбият мәсьәләләре" мөкаләсенә анализ.
20. Г. Ибраһимовның рецензияләрендә Г. Тукай.
21. Г. Ибраһимовның тәнкийди эшчәнлегендә әдәби күзәтүләр.
22. Г. Ибраһимовның тәнкийди эшчәнлегендә әдәби портретлар.
23. Г. Ибраһимовның тәнкийди эшчәнлегендә рецензияләр.

24. Г. Ибраһимовның гыйльми эшчәнлегендә татар әдәбияты тарихын чорларга бүлү мәсьәләсе.
  25. Г. Ибраһимов эшчәнлегендә сәнгать тәнкыйте.
  26. Г. Ибраһимов тәнкыйтенәң эстетик концепциясе.
  27. Г. Ибраһимов матур әдәбиятның лирика төре турында.
  28. Г. Ибраһимов ижатында Мәжит Гафури.
  29. Г. Камалның әдәби-тәнкыйди эшчәнлеге.
  30. С. Рәмиевнең эшчәнлегендә тәнкыйть мәсьәләләре.
  31. "Мирас" журналында тәнкыйди мирасны яктырту мәсьәләсе (аерым ел мисалында).
  32. М. Хәсәновның гыйльми, тәнкыйди эшчәнлегендә Г. Ибраһимов.
  33. "Казан утлары" журналында тәнкыйди мирасны чагылдыру (аерым ел мисалында).
  34. Ж. Вәлиди - һөнәри тәнкыйтьче.
  35. Ж. Вәлиди тәнкыйди эшчәнлегендә фәлсәфи-эстетик тәнкыйть билгеләре.
  36. Ж. Вәлиди тәнкыйтендә рецензияләр.
  37. Ж. Вәлидинең "Яшь йөрәкләр" рецензиясендә әдип әсәрен бәяләү алымнары, принципнары.
  38. Г. Тукай шигъриятендә Ж. Вәлиди тарафыннан ассызыкланган ижтимагый-милли кыйммәте.
  39. Ф. Сәйфи-Казанлының 1910 еллар тәнкыйди эшчәнлегендә сәнгатьчә дәрәслек һәм матурлык мәсьәләләре.
  40. Гыйльми-тәнкыйди бәхәстә Ф. Әмирханның "Тигезсезләр" драмасы.
  41. 1910 еллар тәнкыйди фикерендә Г. Исхакыйның "Мөгаллимә"сендәге Фатыйма образы турында бәя-хөкемнәре.
  42. 1910 елларда һөнәри тәнкыйтьнең күтәрелеше.
  43. 1910 елларда һөнәри әхлак, ижтимагый позиция мәсьәләләре.
  44. Х. Искәндәрәв тәнкыйтендә Г. Ибраһимов.
  45. Г. Ибраһимов "Яшь йөрәкләр" романының Г. Газиз тарафыннан билгеләнгән ижтимагый-милли һәм фәлсәфи-эстетик кыйммәте.
  46. Х. Кәримовның "Әдәбиятта үзгәреш көтелә" мәкаләсендә әдәби барышны бәяләү алымнары, принципнары.
  47. "Әдәбиятта үзгәреш көтелә" мәкаләсендә әдәби хәрәкәтнең Х. Кәримов тарафыннан ассызыкланган үсеш-үзгәреш тенденцияләре.
  48. Икенче буын тәнкыйтьчеләре вәкиле Г. Рәхимнең тәнкыйди ижаты.
  49. Г. Кәрам - театр тәнкыйтенә нигез салучы.
  50. Гыйффәт туташ шигърияте хакында Н. Гасрый.
  51. Ш. Мөхәммәдъяровның әдәби тәнкыйтьне үстерүгә керткән өлеше.
  52. Ф. Туктаровның гыйльми-тәнкыйди фикердәге урыны.
  53. Ш. Әхмәдиевтә әдәбият һәм сәнгать тәнкыйте.
  54. Г. Тукай һәм Г. Ибраһимов мөнәсәбәтләре нисбәтле дөнья күргән язмаларда тәнкыйтьчә әхлагы мәсьәләләре.
  55. "Вақыт" - әдәби тәнкыйть майданы.
  56. "Аң" - әдәби тәнкыйть майданы.
  57. "Йолдыз" - әдәби тәнкыйть майданы.
  58. "Шура" журналы әдәби тәнкыйть майданы.
- IV. Перечень вопросов для экзамене (Имтихан сораулары)
Исхакыйның татар әдәбияты турындагы доклады һ.б.)
36. Әдәбият теориясе һәм әдәбият тарихына караган беренче хезмәтләр (Ж.Вәлиди, Г.Ибраһимов, Г.Рәхим, Г.Газиз, Г.Нигъмәти, Г.Сәгъди һ.б.).

37. М.Мәндиевнең әдәби-гыйльми, тәнкыйди эшчәнлеге ("Реализмга таба" (1989), "Социальные корни таланта" (1992), "Әдәбият һәм чынбарлык" (1987).

38. М.Гайнуллинның XX йөз башы татар әдәби тәнкыйте турындагы карашлары ("Татарская литература и публицистика нач. XX века", 1966).

39. Ә.Галиеваның "Татар әдәбият белемендә культура-тарих мәктәбе" (2002),
Д.Заһидуллинаның "Әдәбият кануннары һәм заман" (2000), монографияләренә күзәтү.

40. Әдәби тәнкыйтнең шартлары турында галимнәр, тәнкыйтчеләр.

Творческая работа (иьади эш) Г Коләхмәтовның "Яшь гомер" идея-эстетик үзенчәлекләренә нисбәтле рецензентлар карашларының чагыштырмача характеристикасы

Яшь гомер" идея-эстетик үзенчәлекләре "

Г. Тукай шигъриятенәң идея-эстетик үзенчәлекләре, төп сыйфатлары

Г. Ибраһимов бәяләү-үлчәүләре һәм карашлары

Ж. Вәлиди бәяләү-үлчәүләре һәм карашлары

1. Әсәрнең темасы, кхтәрелгән мәсьәләләр, анда якланган фикер-идеяләр

2. Әсәрнең сәнгатьчә эшләнеше:

А) жанры

Б) конфликты

В) сюжет-композициясе

Г) образлар системасы

Д) әсәрнең тел-өслүбе

3. Әдәби тәнкыйтәтоткан урыны:

А) тәнкыйткә алып килгән яңалыгы;

Б) тәнкыйт төре;

В) тәнкыйтж тибы

Г) тәнкыйт юнәлеше, агымы.

Чыганаклар:

1. Исхакый Г. Яшь гомер // Гыйлажев Т.Ш. Рецензияләрдән тәгъзияләргә: XX йөз башы татар әдәби тәнкыйте . - Казан: Татар кит. нәшр., 2008. - 31-34 б.

2. Әмирхан Ф. Яшь гомер // Гыйлажев Т.Ш. Рецензияләрдән тәгъзияләргә: XX йөз башы татар әдәби тәнкыйте . - Казан: Татар. кит. нәшр., 2008. - 29-31 б.

3. Камал Г. Яшь гомер // Әсәрләр. Өч томда. Т.3 / Хикәяләр, мөкаләләр, рецензияләр, истәлекләр. - Казан: Татар. кит нәшр, 1981. - 167-169 б.

Фәнни-методик әдәбият

1. Мухаммадиев Р. Проблемы формирования татарской литературной критики (1905-1917).- Казань: Татар. книж. изд-во, 1982.- 143 С.

2. Заһидуллина Д.Ф. Әдәбият кануннары һәм заман (Татар әдәбият нәзариясенәң барлыкка килүе һәм үсеш баскычлары) / Д.Ф. Заһидуллина. - Казан: Татар. кит. нәшр., 2000. - 271 б.

3. Гыйлажев Т.Ш. Гаяз Исхакый тәнкыйтендә әдәби әсәрне бәяләү принөиплары // Әдәби мирас: тарих һәм заман. - Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. - 119-127 б.

4. Гыйлажев Т.Ш. Фатих Әмирхан әдәби-тәнкыйди эшчәнлегендә төп тенденцияләр // Әдәби мирас: тарих һәм заман.- Казан: Татар.кит.нәшр.- 2005.- 112-119 б.

Вопросы для экзамена (Имтихан сораулары)

1. Әдәби тәнкыйт фәне. Аның предметы һәм бурычлары (функцияләре), башка фәннәр белән бәйләнеше.

2. Татар әдәби тәнкыйтенәң формалашуына нигез булган беренче карашлар һәм хезмәтләр: тәнкыйди фикернең яшәү һәм үсү формалары (Г.Курсави, Х.Фәезханов, Ш.Мәржани һ.б.).

3. Әдәби тәнкыйтнең үзбилгеләнү хокукы өчен көрәше (Г.Тукай, Г.Сөгъди, С.Рәмиев, Н.Гасрый, Ж.Насып, М. Укмаси).

4. Әдәби тәнкыйтьнең фән буларак формалашу чоры (1905-1917).
5. Совет чоры татар әдәби тәнкыйте һәм аның чорларга бүленеше. Төп сыйфатлары.
6. Татар әдәби тәнкыйте тарихын өйрәнүнең торышы.
7. 1905-1907 - елларда татар вакытлы матбугаты туу һәм аның әдәби тәнкыйть формалашуга уңай йогынтысы.
8. XIX гасыр мәгърифәтчесе К.Насырның гыйльми эшчәнлегендә әдәби тәнкыйть мәсьәләләре.
9. 1910 - еллар тәнкыйтендә әдәби-эстетик фикер көрәше: матур әдәбиятта тормыш дөреслеген чагылдыру, аның халыкчанлыгы һәм миллигә, сүз сәнгатенең үсеш юнәлеше проблемалары.
10. Театр тәнкыйте туу һәм аны формалаштыруда көч куйган тәнкыйтьчеләр.
11. Әдәби тәнкыйтьнең жанрлар системасы һәм аларны төркемләү мәсьәләсе.
12. Жамал Вәлиди - тәнкыйтьче һәм әдәбият галиме.
13. Әдәби тәнкыйтьнең юнәлеш-агымнары, төрләр һәм типлары
14. Г.Тукайның әдәби тәнкыйди эшчәнлеген. "Шигырьләребез", 1907; "Мөбарәк тәсбих өзелде", 1910; "Милләткә файда урынына зарар", 1910; "Мөкаддимә", 1910; "Яңа әсәрләр", 1911 һ.б.
15. Г.Ибраһимов тәнкыйтендә Г.Тукай ижаты һәм шәхесенә бәя.
16. Г.Ибраһимовның татар әдәби тәнкыйтен формалаштыру һәм үстерүдәге роле. "Татар матбугаты" (1910), "Зур романнар" (1912), "Яңа әсәрләр, яңа имзалар вә яшь куәтләр" (1915), "Галиябану" хакында бер-ике сүз" һ.б.
17. Г.Сәгъдинең гыйльми-тәнкыйди эшчәнлеген, әдәби тәнкыйть турындагы карашлары.
18. Хәзерге әдәби тәнкыйть (1980 еллар уртасы- 2010 еллар) һәм анда күзәтелгән сыйфади үзгәрешләр.
19. Ж.Вәлиди - беренче тукайчы галим.
20. Габделбари Батталның әдәби-тәнкыйди эшчәнлеген.
21. Ф.Миңнуллин - профессиональ әдәби тәнкыйтьче.
22. Г.Исхакыйның әдәби-тәнкыйди эшчәнлеген.
23. 1920-1930 елларның беренче яртысында татар әдәби тәнкыйтенең үсеш-үзгәреш тенденцияләре.
24. Ризаэтдин Фәхретдин - тәнкыйтьче һәм әдәбият галиме.
25. Ф.Әмирханның әдәби-тәнкыйди эшчәнлеген, төп темалар.
26. Ибраһим Нуруллин -әдәбият галиме һәм тәнкыйтьче.
27. Т.Галиуллин - әдәбият галиме һәм тәнкыйтьче.
28. Мөхәммәт Мөһдиевнең әдәби-гыйльми, тәнкыйди эшчәнлеген.
29. 1950 елларның икенче яртысы - 1980 елларның беренче яртысында (тоталитаризмнан соңгы чор) татар әдәби тәнкыйте һәм аның үсеш закончалыклары.
30. Әдәби тәнкыйтьнең шартлары турында галимнәр, тәнкыйтьчеләр.
31. Гомәр Гали - тәнкыйтьче һәм әдәбият галиме.
32. 1930 елларның икенче яртысы - 1950 елларның беренче яртысында әдәби тәнкыйть (тоталитар чор).

7.1. Основная литература:

1. Закирзянов А.М. Основные направления развития современного татарского литературоведения (кон. XX - нач. XXI в.). - Казань: Ихлас, 2011. - 320 с.
2. Заһидуллина Д.Ф. 1960-1980 еллар татар әдәбияты: яңарыш майданнары һәм авангард эзләнүләр. Могорафия. - Казан:Татар.кит.нәшр.,2015. - 383 б.
3. Гыйлажев Т.Ш. Рецензияләрдән тәгъзияләргә: XX йөз башы татар әдәби тәнкыйте. - Казан: Татар. кит. нәшр., 2008. - 254 б.

4. Гилязов Т.Ш. История татарской литературной критики
<http://tulpar.kfu.ru/course/view.php?id=2018> (ЭОР)
5. Закиржанов Ә.М. Татар әдәбият белеменең актуаль мәсьәләләре: уку-укыту әсбабы. - Казан: Отечество, 2014. - 156 б.
6. Харрасова Р.Ф. Әдәби тәнкыйть теориясе. Махсус фән программасы. - . Казан: Казан дәүләт университеты, 2007.- 32 б.
7. Гыйлажев Т. Татар әдәби тәнкыйте тарихы (1900-1925). Методик кулланма. - Казан, 1999. - 42 б.
8. Мухамәдиев Р.С. Проблемы формирования татарской литературной критики (1900-1917). - Казань: Татар. кн. изд-во, 1982. - 143 с.
9. Русская литература в оценках, суждениях, спорах [Электронный ресурс] : хрестоматия литературно-критических текстов / сост., авт. вступит. ст. и примеч. А. Б. Есин. - 8-е изд., стер. - М. : ФЛИНТА, 2011. - 340 с <http://znanium.com/catalog.php?bookinfo=454144>
10. Говорухина, Ю. А. Русская литературная критика на рубеже XX-XXI веков [Электронный ресурс] / Ю. А. Говорухина. - Красноярск: Сиб. федер. ун-т, 2012. - 359 с. <http://znanium.com/catalog.php?bookinfo=443170>

7.2. Дополнительная литература:

1. Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешмәлек / [төз. һәм кереш сүз авт. З Рәмиев:фән. мөх-ләре З Рәмиев, З.Шәйхелисламов]. - Казан: Татар кит.нәшр.,2012. - 480 б.
2. Закиржанов Ә.М. Рухи таяныч: Әдәби тәнкыйть мәкаләләре. - Казан: Татар.кит.нәшр., 2011. - 287 б.
3. Амирханов Р. Татарская дореволюционная пресса (в контексте "Восток-Запад") - Казань: Татар. книжное издательство, 2002. - 238 с.
4. Әхмәдуллин А.Г. Офыклар киңәйгәндә. Әдәби тәнкыйть мәкаләләре. - Казан: Татар.кит.нәшр., 2002. - 239 б.
5. Прозоров, В. В. Введение в литературоведение [Электронный ресурс] : учеб.пособие / В. В. Прозоров, Е. Г. Елина. ? М. : Флинта : Наука, 2012. ? 224 с http://www.bibliorossica.com/book.html?currBookId=7045&ln=ru&search_query=прозоров введение в литературоведение ЭБС "Библиороссия"
6. Русская литература в оценках, суждениях, спорах [Электронный ресурс] : хрестоматия литературно-критических текстов / сост., авт. вступит. ст. и примеч. А. Б. Есин. - 8-е изд., стер. - М. : ФЛИНТА, 2011. - 340 с <http://znanium.com/catalog.php?bookinfo=454144>
7. Гилязов Т.Ш. История татарской литературы начала XX века <http://tulpar.kfu.ru/course/view.php?id=1901> ЭОР.
8. Гайнуллин М. Татарская литература и публицистика начала XX века.- Казань: Татар. кн. изд-во, 1980. - 433 с.
9. Гайнетдин М. Гасырлар мирасы. - Казан: Татар.кит.нәшр., 2004. - 319 б.
10. Галиева Ә.Р. Татар әдәбияты белемендә культура-тарих мәктәбе. - Казан: Фән, 2002. - 360 б.
11. Галимуллин Ф.Г. Әле без туганчы (1920-1930 еллар әдәби хәрәкәтенә бер караш). - Казан: Татар.кит.нәшр., 2001. - 320 б.
12. Галиуллин Т.Н. Шәхесне гасырлар тудыра. Әдәби тәнкыйть, хикәяләр. - Казан: Татар.кит.нәшр., 2003. - 192 б.
13. Галиуллин Т.Н. Яктылык: әдәби тәнкыйть мәкаләләре. - Казан: татар. кит.нәшр., 2011. - 319 б.
14. Гыйлажев Т.Ш. Әдәби мирас: тарих һәм заман. - Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. - 206 б.
15. Заһидуллина Д.Ф. Әдәбият кануннары һәм заман / Татар әдәбият нәзариясенә барлыкка килүе һәм үсеш баскычлары. - Казан: Татар.кит.нәшр., 2000. - 271 б.

16. Ибраимова Ф. Фэнни гомерем мизгеллере: мәкаләләр, истәлекләр, иҗат портретлары. - Казань: Татар. кит нәшр., 2012. - 191 б.
17. История русской литературной критики: Учеб. для вузов / В.В.Прозоров, Е.Г.Елина и др.; Под ред. В.В.Прозорова. - М.: Высш. Шк., 2002. - 463 с.
18. Крупчанов Л.М. История русской литературной критики XIX века, - М.: Высшая школа, 2005. - 383 с.
19. Мәрданов Р. "Шура" журналы (1908-1917): әдәбият мәсьәләләре. -Казан: Рухият, 2001. - 152 б.
20. Мөңдиев М.С. Реализмга таба. XXйөз башы татар әдәбиятында чынбарлыкның чагылышы мәсьәләләре. - Казан: Университет нәшрияты, 1989. - 154 б.
21. Миңнегулов Х.Ижади гамәлле шәхесләр. - Казан: Татар.кит.нәшр.. 2014. - 287 б.
22. Миңнуллин Ф.М. Балта явызлар кулында: Әдәби тәнкыйть мәкаләләре. - Казан: Тат.кит.нәшр., 1994. -334 б.
23. Мусин Ф.М. Көмеш көзге: Әдәби тәнкыйть мәкаләләре. - Казан: Татар.кит.нәшр., 1989. - 256 б.
24. Недзвецкий В.А. Русская литературная критика XVIII - XIX веков: курс лекций. - М.: Аспект Пресс, 2008.- 302 с.
25. Рәмиев З. XX йөз башы татар әдәбияты: авторлык, төп текст һәм хронология мәсьәләләре. - Казан: РИЦ "Школа", 2000. - 180 б.
26. Рәмиев З. Әдәбиятчы-текстолог язмалары (1990-2013). - Казан: Ихлас, 2014. - 436 б.

7.3. Интернет-ресурсы:

КФУ - Научная библиотека им. Н.И.Лобачевского - old.kpfu.ru/lib/

Научная библиотека им. Н.И.Лобачевского Казанского ... - g-egorov.livejournal.com/115591.html

Научная библиотека им.Лобачевского Казанского университета .. - isl.ksu.ru

Научно-образовательные ресурсы КФУ - http://www.kpfu.ru/main_page?p_sub=80

Электронная Библиотека КГУ / Каталог Книг - library.ksu.ru

8. Материально-техническое обеспечение дисциплины(модуля)

Освоение дисциплины "История татарской литературной критики" предполагает использование следующего материально-технического обеспечения:

Мультимедийная аудитория, вместимостью более 60 человек. Мультимедийная аудитория состоит из интегрированных инженерных систем с единой системой управления, оснащенная современными средствами воспроизведения и визуализации любой видео и аудио информации, получения и передачи электронных документов. Типовая комплектация мультимедийной аудитории состоит из: мультимедийного проектора, автоматизированного проекционного экрана, акустической системы, а также интерактивной трибуны преподавателя, включающей тач-скрин монитор с диагональю не менее 22 дюймов, персональный компьютер (с техническими характеристиками не ниже Intel Core i3-2100, DDR3 4096Mb, 500Gb), конференц-микрофон, беспроводной микрофон, блок управления оборудованием, интерфейсы подключения: USB, audio, HDMI. Интерактивная трибуна преподавателя является ключевым элементом управления, объединяющим все устройства в единую систему, и служит полноценным рабочим местом преподавателя. Преподаватель имеет возможность легко управлять всей системой, не отходя от трибуны, что позволяет проводить лекции, практические занятия, презентации, вебинары, конференции и другие виды аудиторной нагрузки обучающихся в удобной и доступной для них форме с применением современных интерактивных средств обучения, в том числе с использованием в процессе обучения всех корпоративных ресурсов. Мультимедийная аудитория также оснащена широкополосным доступом в сеть интернет. Компьютерное оборудование имеет соответствующее лицензионное программное обеспечение.

Компьютерный класс, представляющий собой рабочее место преподавателя и не менее 15 рабочих мест студентов, включающих компьютерный стол, стул, персональный компьютер, лицензионное программное обеспечение. Каждый компьютер имеет широкополосный доступ в сеть Интернет. Все компьютеры подключены к корпоративной компьютерной сети КФУ и находятся в едином домене.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "БиблиоРоссика", доступ к которой предоставлен студентам. В ЭБС "БиблиоРоссика" представлены коллекции актуальной научной и учебной литературы по гуманитарным наукам, включающие в себя публикации ведущих российских издательств гуманитарной литературы, издания на английском языке ведущих американских и европейских издательств, а также редкие и малотиражные издания российских региональных вузов. ЭБС "БиблиоРоссика" обеспечивает широкий законный доступ к необходимым для образовательного процесса изданиям с использованием инновационных технологий и соответствует всем требованиям федеральных государственных образовательных стандартов высшего профессионального образования (ФГОС ВПО) нового поколения.

Компьютерный класс, оргтехника, теле- и аудиоаппаратура, виртуальная электронная библиотека учебно-методической литературы, доступ к сети Интернет.

Программа составлена в соответствии с требованиями ФГОС ВПО и учебным планом по направлению 050100.62 "Педагогическое образование" и профилю подготовки Родной (татарский) язык и литература .

Автор(ы):

Гилязов Т.Ш. _____

"__" _____ 201__ г.

Рецензент(ы):

Закирзянов А.М. _____

"__" _____ 201__ г.